

РЕЦЕНЗИЯ

от проф. д-р Ирена Георгиева Василева, професор по английски и немски език, Нов български университет

на дисертационен труд за присъждане на образователната и научна степен „доктор“

по: област на висше образование 2. Хуманитарни науки, професионално направление 2.1. Филология, докторска програма „Германски езици: Английски език“

Автор: Полина Петкова

Тема: Hedging in Academic Writing: Explorations into English and Bulgarian Research Articles (Хеджинг в академичния писмен дискурс: съпоставка между английски и български научни статии)

Научен ръководител: *няма*

1. Общо описание на представените материали

Със заповед № РД-21-233/ 06.02.2023 г. на Ректора на Пловдивския университет „Паисий Хилендарски“ (ПУ) съм определена за член на научното жури за осигуряване на процедура за защита на дисертационен труд на тема „**Hedging in Academic Writing: Explorations into English and Bulgarian Research Articles**“ за придобиване на образователната и научна степен „доктор“ в област на висше образование 2. Хуманитарни науки, професионално направление 2.1. Филология, докторска програма „Германски езици: Английски език“. Автор на дисертационния труд е Полина Петкова – докторантка на самостоятелна подготовка към катедра „Английска филология“ с научен ръководител - *няма*.

Представеният от Полина Петкова комплект материали на електронен носител е в съответствие с Чл.36 (1) от Правилника за развитие на академичния състав на ПУ и включва следните документи:

- молба до Ректора на ПУ за разкриване на процедурата за защита на дисертационен труд;
- автобиография в европейски формат;
- протокол от катедрения съвет, свързан с докладване на готовността за откриване на процедурата и с предварително обсъждане на дисертационния труд;
- дисертационен труд;
- автореферат;
- списък на научните публикации по темата на дисертацията;

- копия на научните публикации;
- декларация за оригиналност и достоверност на приложените документи;

Докторантката е приложила 3 броя статии.

2. Кратки биографични данни за докторанта

Полина Петкова е завършила „Английска филология“ – бакалавърска степен през 2011 г. и магистратура по „Превод и бизнес комуникации“ през 2012 г. в ПУ. От 2019 до 2022 г. е докторант към катедрата „Английска филология“ в ПУ, като от 2021 до 2022 г. е била стипендиант на фондация „Фулбрайт“ в Джорджтаунския университет, Вашингтон, САЩ. По времето на този престой в САЩ тя работи по дисертацията си. Преподава различни дисциплини в катедрата, участвала е в национални и международни проекти.

3. Актуалност на тематиката и целесъобразност на поставените цели и задачи

Темата на дисертационния труд е актуална както в научно, така и в научно-приложно отношение. Както авторката с право посочва в Увода, докато явлението *hedging* в научния текст е изследвано много подробно и от различни теоретични аспекти по отношение на английския език, както и в други езици, то за българския език на него почти не е обръщано внимание. Същото се отнася и за структурата на научната статия. Същевременно, това са проблеми, които стават все по-важни сега, когато българските учени се опитват да станат „прозрачни“ в международното научно пространство, публикувайки и на английски език.

4. Познаване на проблема

Дисертантката демонстрира много добро познаване на литературата по проблема и предлага изключително подробен обзор в Глава 2. Тук проличава и умението на Полина Петкова да проследява критично хронологичното развитие на изследванията, тяхната взаимовръзка, предимства и недостатъци – качество, което е абсолютно необходимо за един учен. Последното особено се отнася до критичния анализ на възможностите за използване на методологията „Hedge-o-matic“, която дисертантката е апробирала и отхвърлила като неподходяща за целите на едно задълбочено изследване.

5. Методика на изследването

Избраната методика произтича от поставените цели и задачи на дисертационния труд, а именно: да се изследват средствата за изразяване на *hedging* в английския и българския език и да се съпоставят както по вид, така и по разпределение в рамките на отделните части на научната статия. Авторката се спира на методологията, предложена от Хайланд (1998), като най-подходяща за анализа. Смятам този избор за много добър, особено като се има предвид,

че тази методология е използвана в редица други изследвания на други езици, което прави резултатите от настоящата разработка сравними с подобни такива.

6. Характеристика и оценка на дисертационния труд

Уводната глава на дисертацията успешно въвежда в темата и обосновава както личния интерес на докторантката към проблема, така и необходимостта от такова изследване. Подчертава се, че въпреки междуременно многобройните разработки на тема *hedging*, все още няма единство по въпроса за дефиницията на понятието и неговия обхват. В тази глава се очертава накратко и съдържанието на дисертацията като цяло, което подпомогна читателя да се ориентира в текста.

Глава втора е посветена на литературния обзор който, както споменах по-горе, е много подробен и същевременно критичен. Част **2.2.** се спира на развитието на понятието *hedging*, като се обръща внимание на практически всички теоретични подходи към неговото изследване от 70-те години на миналия век досега. Част **2.3.** разглежда жанра на научната статия с фокус върху основополагащата теория на Джон Суейлс, както и на сравнително малкото публикации по въпроса за българския език. В част **2.4.** се представя теорията, на която се основава проектът „Hedge-o-matic“ и се прави критичен анализ на неговата приложимост към съпоставителни изследвания.

В **Глава трета** се представя методологията на разработката, като в част **3.2.** се описват източниците на данни (статии на английски и български език) с обосновка за техния избор. Описани са и предварителните процедури за подготовка и обработка на корпуса. В част **3.6.** авторката включва свое пилотно изследване на базата на подхода „Hedge-o-matic“. Следва въвеждане на гореспоменатата методология на Хайланд и основанията за нейния избор за целта на разработката.

В **Глави четвърта и пета** се преминава към същинския анализ на данните от изследването. Двете глави са структурирани паралелно / идентично, като в четвъртата глава фокусът е върху английските статии, а в петата – върху българските. Разглеждат се количествените и качествените измерения на използването на *hedging*, като се започва от общата им честотност, преминава се към техните отделни проявления на езиково равнище (пасивни / активни глаголи, лични местоимения, наречия и прилагателни, модални глаголи, фразови единици, цитати), след което фокусът се поставя върху прагматичната функция и разпределение в отделните части на научната статия. Без да се спирам по-подробно на резултатите, тук ще отбележа, че анализът е извършен в ясна логическа последователност, с изключителна методичност и акуратност.

В **Глава шеста** се обобщават накратко резултатите от анализа за двата езика и се прави детайлна съпоставка на използването на *hedging*, отново следвайки схемата от предходните глави. Предлагат се обяснения на наблюдаваните явления и на причините за тях, които се търсят в приетите стандарти за писане на научен текст в съответните общности, от една страна, и в индивидуалните предпочитания (идиосинкразия) на авторите, от друга.

7. Приноси и значимост на разработката за науката и практиката

Приносите на дисертационния труд са очертани от авторката в Глава седма, където като теоретичен принос авторката подчертава, че контрастивни изследвания от такъв характер допринасят за уточняване на понятието *hedging*. С право се обръща внимание на факта, че това понятие все още не е намерило подходящ еквивалент на български език. От методологическа гледна точка се отбелязват етапите на избор и прилагане на съответната методология. Отбелязва се и безспорната необходимост от преподаване на начините, средствата и функциите на *hedging* както за българския, така и за английския език. Това е и една от перспективите за внедряване на резултатите от работата в практиката. Други перспективи за теоретични изследвания са предложени в т. 7.6., които определено са обещаващи.

Всъщност, това е първото толкова всеобхватно изследване на явлениято *hedging* в английския и българския език и въпреки ограничения обем на изследвания материал, то дава една добра стартова позиция за по-нататъшни разработки на проблема, особено за българския език. От много голяма полза в тази посока е изключително подробния критичен обзор на публикациите по темата, което е видно и от много подходящо подбраната и богата библиография.

8. Преценка на публикациите по дисертационния труд

Публикациите са части от дисертацията, които са били популяризирани на национални научни събития и сборници с доклади.

9. Лично участие на докторантката

Разработката е направен изцяло самостоятелно от докторантката.

10. Автореферат

Авторефератът е представен на английски и български език и отразява коректно съдържанието на дисертацията, както и отговаря на изискванията на съответните правилници.

11. Критични забележки и препоръки

Твърдението на стр. 12, че съпоставителните изследвания на *hedging* са доминирани от сравнение на английския с немския език не е съвсем точно към настоящия момент – Гугъл Сколар дава на практика еднакви бройки публикации за английски и немски, и английски и китайски. Освен това все повече нарастват публикациите, отнасящи се до езици като турски и арабски. Що се отнася до теоретичните модели, използвани във всички тези разработки, те изхождат от постановките за английския език.

В Глава 4, където се анализира английския корпус, би трябвало да се включат и безличните изречения, въведени с „There is / are“ и така наречения празен подлог „It“, които също са много често използвани средства за деперсонализация на академичния дискурс.

Не става много ясно и какво точно се има предвид под изразяване на *hedging* чрез цитиране – самият факт на цитирането, използването на т.н. *reporting verbs*, или нещо друго. Изборът на глагол за въвеждане на цитат сам по себе си е една голяма тема, тъй като той също показва отношението на цитиращия към цитираното или към неговия автор и се използва като *argumentum ad verecundiam* (argument from authority), който може да бъде релевантен или нерелевантен и подвеждащ.

По отношение на анализа на българския корпус прави впечатление отсъствието на възвратните конструкции, които са силно средство за деперсонализация. Това може да доведе до изкривявания при съпоставката с английския, където, например, има повече модални конструкции, които може би се компенсират с възвратни в българския език. Не мога да се съглася и с постановката, че в България има някакво значение от коя институция е даден учен, тъй като т.н. дискурсивна общност е прекалено малка, за да се проявят различия.

Освен това, в заключението се твърди, че феноменът *hedging* е negliжиран в педагогическата практика. Особено в Обединеното кралство на него се набляга специално във всички курсове по академичен английски, като са подсигурени и съответните материали.

Част от горните забележки биха могли да се вземат предвид преди евентуалното публикуване на дисертацията, а други могат да бъдат обект на отделни изследвания.

12. Лични впечатления

Нямам лични впечатления.

ЗАКЛЮЧЕНИЕ

Дисертационният труд съдържа научни, научно-приложни и приложни резултати, които представляват оригинален принос в науката и отговаря на всички изисквания на Закона за развитие на академичния състав в Република България (ЗРАСРБ), Правилника за прилагане на ЗРАСРБ и съответния Правилник на ПУ „Паисий Хилендарски“.

Дисертационният труд показва, че докторантката Полина Петкова притежава задълбочени теоретични знания и професионални умения по научна специалност „Германски езици: Английски език“, като демонстрира качества и умения за самостоятелно провеждане на научно изследване. Разработката не съдържа елементи на плагиатство.

Поради гореизложеното, убедено давам своята положителна оценка за проведеното изследване, представено от рецензираните по-горе дисертационен труд, автореферат, постигнати резултати и приноси, и предлагам на почитаемото научно жури да присъди образователната и научна степен „доктор“ на Полина Петкова в област на висше образование: 2. Хуманитарни науки, професионално направление 2.1. Филология, докторска програма „Германски езици: Английски език“.

10.02.2023 г.

Рецензент:

(подпис)

Проф. д-р Ирена Василева